

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
факультет історії і права

*кафедра цивільно-правових дисциплін і трудового права
імені професора О.І. Процевського*

*кафедра державно-правових дисциплін,
кримінального права і процесу*

Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

кафедра правового регулювання економіки

Матеріали круглого столу
до Дня юриста

***«Виклики правничої
професії
в умовах воєнного
стану»***

06 жовтня 2022 року

м. Харків

Гелашвілі А.Г. НЕРУХОМЕ МАЙНО ЯК ГАРАНТІЯ ПРАВА НА ДОСТАТНІЙ РІВЕНЬ ЖИТТЯ ПРИ УКЛАДАННІ ДОГОВОРУ ПРО ПРИПИНЕННЯ ПРАВА НА АЛІМЕНТИ ДЛЯ ДИТИНИ У ЗВ'ЯЗКУ З ПЕРЕДАЧЕЮ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА НЕРУХОМЕ МАЙНО	89
Фатєєв Я.В. ДИНАМІКА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗМІН ІСТОТНИХ УМОВ ПРАЦІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	91
Журавльов М.С. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ БОЙОВОЇ ОБСТАНОВКИ ЯК КВАЛІФІКУЮЧОЇ ОЗНАКИ ВІЙСЬКОВИХ ЗЛОЧИНІВ	93
Кузнєцова К.І. ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОСУДДЯ. ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ СУДУ	96
Лиманський П.П. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	99
Герасименко Г.О. ОХОРОНА ПРАВА НА МАТЕРИНСТВО ТА БАТЬКІВСТВО ЯК ФАКТОР ПОДОЛАННЯ ДЕМОГРАФІЧНОЇ КРИЗИ	102
Жиленко Х.О. ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ЧЛЕНСТВА В СІМ'Ї У СФЕРІ ПРИВАТНОГО ТА ПУБЛІЧНОГО ПРАВА	104
Коренцов О.І. ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ	107
Панаско Ю.І. ПРАЦЯ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ: РЕАЛІЇ ВОЄННОГО РЕЖИМУ ТА ПІСЛЯВОЄННІ ПЕРСПЕКТИВИ	110
Сапітон Д.В. ПРИЗУПИНЕННЯ ДІЇ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ	113
Ференець О.Є. СУД ПРИСЯЖНИХ У ЗДІЙСНЕННІ ПРАВОСУДДЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ПРОВЕДЕННЯ РЕФОРМ СУДУ ПРИСЯЖНИХ В УКРАЇНІ	116
Шапірко В.Г. ГЕНДЕРНО-ПРАВОВА ЕКСПЕРТИЗА ЯК ІНСТРУМЕНТ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ	117
Варук В.В. ПРОБЛЕМИ ТА ГОТОВНІСТЬ ДО РЕФОРМУВАННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ	120
Донченко К.Р. ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА: ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ	122
Андрєєва Ю.С. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОБОЧОГО ЧАСУ У ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ	126

103 Кодексу законів про працю України, здійснюється не пізніше як до запровадження таких умов» [2, ч.2 ст.3].

Тобто, ми бачимо, що попередження знову з'являється. Але воно швидше є даниною поваги до працівника як єдиної особи, що створює духовні та матеріальні блага. Фактично – у даному випадку закон допускає збіг у часі і попередження про зміну істотних умов праці і власне її запровадження. Однак, працівник отримує визнання себе як значущої, не другорядної фігури виробничого процесу, - особи, що є рівною до роботодавця, є таким же повноцінним і рівноправним учасником правовідносин. Він є суб'єктом правовідносин, а не об'єктом, як це витікало із змісту, який був у початковій редакції.

Таким чином, порівняння двох редакцій Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» дає підстави констатувати позитивну динаміку у правовому регулюванні зміни істотних умов праці у період режиму воєнного стану.

Список використаних джерел

1. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану. Закон України № 2136-IX від 15 березня 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20/ed20220315#Text>.
2. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану. Закон України № 2136-IX від 15 березня 2022 р. із змінами від 19.07.2022р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20/ed20220719#Text>.

УДК 343.337

ORCID 0000-0003-1312-1832

Журавльов Максим Сергійович,

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти другого року навчання ОНП Право, спеціальності 081 Право
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди
e-mail: advocate.zhuravlev@gmail.com

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ БОЙОВОЇ ОБСТАНОВКИ ЯК КВАЛІФІКУЮЧОЇ ОЗНАКИ ВІЙСЬКОВИХ ЗЛОЧИНІВ

Україна вже понад півроку дає відсіч збройній агресії росії, мужньо виборює свою незалежність та територіальну цілісність. Під час воєнного стану увага правоохоронних органів в першу чергу фокусується на злочинах проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку. Щодня правоохоронці звітують про нові кримінальні провадження за фактом порушення законів, звичаїв війни, катувань, вбивств цивільних, бомбардувань невійськових об'єктів, знищення об'єктів інфраструктури, незаконного вивозу цивільних до росії тощо. Подібні злочинні факти постійно фіксуються українською стороною — як офіційними державними органами, так і громадянами. На сьогодні як офіс Генерального прокурора, так і прокурор Міжнародного кримінального суду надали можливість передавати зібрані докази воєнних злочинів до своїх офісів.

Однак, за даними офіційних джерел, в Україні ще з 2014 року різко зріс рівень злочинності серед військовослужбовців і на сьогодні залишається стабільно високим. Зокрема, лівова частина кримінальних проваджень, розслідуванням яких займається ДБР, припадає на військові злочини. Ця категорія злочинів охоплює значну кількість статей Кримінального кодексу України – від самовільного залишення військової служби до недбалого ставлення до військової служби, наслідки якого можуть бути найрізноманітніші. За таких умов актуальності набуває дослідження проблеми кримінальної відповідальності за військові злочини, вчинені військовослужбовцями Збройних Сил України у зв'язку зі збройною агресією росії.

Особливої актуальності набуло питання кримінальної відповідальності за недбале ставлення до військової служби. Навколо нього постійно точаться дискусії, оскільки відсутнє єдине для органів досудового розслідування, адвокатів, суддів розуміння особливостей складу даного злочину. Все це обумовлює необхідність обговорення проблемних питань для забезпечення належного рівня законності.

Кримінальна відповідальність за недбале ставлення до військової служби у формі невиконання службових (посадових) обов'язків може настати лише у тому випадку, коли військова службова особа зобов'язана була вчинити дії, невиконання яких ставиться їй у вину, та мала реальну можливість виконати такі дії належним чином. Якщо військова службова особа перебувала у таких умовах, за яких не мала фактичної можливості належно виконати свої службові (посадові) обов'язки, то відповідальність за недбале ставлення до військової служби виключається. Для настання кримінальної відповідальності за ст. 425 КК також слід враховувати такі об'єктивні та суб'єктивні фактори, як зовнішні умови й обстановку, в якій доводилося виконувати обов'язки військовій службовій особі, дії вищестоящих командирів і начальників, а також дані, які характеризують особу винного, його кваліфікацію, професійну підготовку, тривалість перебування на посаді, яку обіймає, досвід та інші обставини кримінального провадження.

На сьогоднішній день спостерігається збільшення кількості тих суспільно небезпечних посягань, що порушують порядок проходження військової служби та вчиняються у бойовій обстановці.

При цьому необхідно звернути увагу на те, що встановлення наявності умов воєнного стану та бойової обстановки у військових злочинах як кваліфікуючої ознаки має велике значення, оскільки ці обставини значно підвищують суспільну небезпеку злочинів проти встановленого порядку несення військової служби. В даному випадку підвищена суспільна небезпека полягає в тому, що посягання відбувається в момент перебування військовослужбовця у безпосередньому зіткненні з ворогом, що може істотно вплинути на боєздатність підрозділу.

Легальне визначення бойової обстановки міститься у примітці до ст.402 Кримінального кодексу України, в якій зазначено, що під бойовою обстановкою у Розділі XIX цього Кодексу необхідно розуміти обстановку наступального, оборонного чи іншого загальновійськового, танкового, протиповітряного, повітряного, морського бою, тобто безпосереднього застосування військової зброї і техніки стосовно військового супротивника або військовим супротивником. Обстановка бою, в якому беруть участь військове з'єднання, частина (корабель) або підрозділ, розпочинається і закінчується з наказу про вступ у бій (припинення бою) або з фактичного початку (завершення) бою.

Отже, законодавець запропонував універсальну дефініцію кримінально-правового поняття, вказавши, що вона поширюється на всі статті Розділу XIX Особливої частини Кримінального кодексу України. Окрім того, друга частина речення у примітці ст. 402 КК України містить часові межі обстановки бою.

Традиційно виділяють такі істотні ознаки, що характеризують поняття «бойова обстановка», як сукупність об'єктивних обставин соціального, кліматичного та іншого характеру, що виникають у зв'язку з реалізацією тактичних дій військ у виді організованих та узгоджених ударів, вогню і маневрів (бойових дій) з'єднань, частин і підрозділів на виконання бойового завдання; виникає під час ведення загальновійськового, вогневого, протиповітряного, повітряного і морського бою; виникає під час оборони або нападу з'єднань, частин і підрозділів; ведення бою підпорядковується меті знищення (розгрому) противника, відбиття його ударів і виконання інших бойових завдань; обмеженість бойових дій просторовими рамками, тобто застосування ударів, вогню і маневрів у певному обмеженому місці; б) обмеженість бойових дій часовими рамками, тобто застосування ударів, вогню і маневрів протягом короткого проміжку часу, що має швидкоплинний характер.

Відтак, бойова обстановка як кваліфікуюча ознака військових злочинів – це сукупність об'єктивних обставин соціального, кліматичного та іншого характеру, що виникають у зв'язку з реалізацією тактичних дій військ під час оборони або нападу та ведення загальновійськового, вогневого, протиповітряного, повітряного і морського бою, у виді організованих та узгоджених ударів, вогню і маневрів (бойових дій) з'єднань, частин і підрозділів з метою знищення (розгрому) противника, відбиття його ударів і виконання інших бойових завдань, що здійснюється в обмеженому місці та протягом короткого проміжку часу.

Отже можна зробити висновок, що законодавець ототожнює бойову обстановку з часом ведення бою, що може породжувати проблемні питання під час застосування даної норми на практиці.

З огляду на сучасні виклики та загрози, обумовлені війною проти нашої держави, до чинного кримінального законодавства необхідно внести відповідні зміни з метою його удосконалення. Адже законодавець допустив помилки, які погіршують кримінально-правовий захист суспільних відносин від суспільно небезпечних діянь.